

శ్రీః
శ్రీమతే రామానుజాయ నమః
శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః
ఓం నమో భగవతే వాసుదేవాయ

మహర్షి వేదవ్యాసప్రణీతం శ్రీమద్భాగవతమహాపురాణం
॥ తృతీయస్కంధే పంచమోఽధ్యాయః ॥

This document has been prepared by

Sunder Kidāmbi

with the blessings of

శ్రీ రంగరామానుజ మహాదేశికన్

His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam

శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

ఓం నమో భగవతే వాసుదేవాయ

శ్రీమద్భాగవతమహాపురాణం

॥ తృతీయస్కంధే పంచమోఽధ్యాయః ॥

శ్రీశుక ఉవాచ

ద్వారి ద్యునద్యా ఋషభః కురూణాం

మైత్రేయమాసీనమగాధబోధం ।

క్షత్తోపసృత్యాచ్యుతభావశుద్ధః

పప్రచ్ఛ సౌశీల్యగుణాభిత్పః ॥ 1 ॥

విదుర ఉవాచ

సుఖాయ కర్మాణి కరోతి లోకో

న తైః సుఖం వాన్యదుపారమం వా ।

విందేత భూయస్తత ఏవ దుఃఖం

యదత్ర యుక్తం భగవాన్ వదేన్నః ॥ 2 ॥

జనస్య కృష్ణాద్విముఖస్య దైవా -

దధర్మశీలస్య సుదుఃఖితస్య ।

అనుగ్రహాయేహ చరంతి నూనం

భూతాని భవ్యాని జనార్దనస్య ॥ 3 ॥

తత్సాధువర్యాదిశ వర్త్య శం నః

సంరాధితో భగవాన్ యేన పుంసాం ।

హృది స్థితో యచ్ఛతి భక్తిపూతే
జ్ఞానం స తత్త్వాధిగమం పురాణం || 4 ||

కరోతి కర్మాణి కృతావతారో
యాన్యాత్మతంత్రో భగవాన్స్త్వధీశః |
యథా ససర్జాగ్ర ఇదం నిరీహః
సంస్థాప్య వృత్తిం జగతో విధత్తే || 5 ||

యథా పునః స్వే ఖ ఇదం నివేశ్య
శేతే గుహాయాం స నివృత్తవృత్తిః |
యోగేశ్వరాధీశ్వర ఏక ఏత -
దనుప్రవిష్టో బహుధా యథాఽఽసీత్ || 6 ||

క్రీడన్ విధత్తే ద్విజగోసురాణాం
క్షేమాయ కర్మాణ్యవతారభేదైః |
మనో న తృప్యత్యపి శృణ్వతాం నః
సుశ్లోకమాలేశ్చరితామృతాని || 7 ||

యైస్తత్త్వభేదైరధిలోకనాథో
లోకానలోకాన్ సహలోకపాలాన్ |
అచీక్ష్ణపద్యత్ర హి సర్వసత్త్వ -
నికాయభేదోఽధికృతః ప్రతీతః || 8 ||

యేన ప్రజానాముత ఆత్మకర్మ -
రూపాభిధానాం చ భిదాం వ్యధత్త |
నారాయణో విశ్వసృడాత్మయోని -
రేతచ్ఛ నో వర్ణయ విప్రవర్య || 9 ||

పరావరేషాం భగవన్ వ్రతాని
 శ్రుతాని మే వ్యాసముఖాదభీక్షం ।
 అత్యున్నమ క్షుల్లసుఖావహానాం
 తేషామృతే కృష్ణకథామృతౌఘాత్ ॥ 10 ॥

కస్త్యున్నయాత్తిర్థపదోఽభిధానా -
 త్సత్రేషు వః సూరిభిరీడ్యమానాత్ ।
 యః కర్ణనాడిం పురుషస్య యాతో
 భవప్రదాం గేహరతిం చినత్తి ॥ 11 ॥

మునిర్వివక్షుర్భగవద్గుణానాం
 సఖాపి తే భారతమాహ కృష్ణః ।
 యస్మిన్స్పృణాం గ్రామ్యసుఖానువాదై -
 ర్మతిర్గృహీతా ను హరేః కథాయాం ॥ 12 ॥

సా శ్రద్ధధానస్య వివర్ధమానా
 విరక్తిమన్యత్ర కరోతి పుంసః ।
 హరేః పదానుస్మృతినిర్వృతస్య
 సమస్తదుఃఖాత్యయమాశు ధత్తే ॥ 13 ॥

తాంఛోచ్యశోచ్యానవిదోఽనుశోచే
 హరేః కథాయాం విముఖానఘేన ।
 క్షిణోతి దేవోఽనిమిషస్తు యేషా -
 మాయుర్వృథావాదగతిస్మృతీనాం ॥ 14 ॥

తదస్య కౌషారవ శర్మ దాతు -
 ర్హరేః కథామేవ కథాసు సారం ।
 ఉద్భృత్య పుష్పేభ్య ఇవార్తబంధో
 శివాయ నః కీర్తయ తీర్థకీర్తేః ॥ 15 ॥

స విశ్వజన్మస్థితిసంయమార్థే
 కృతావతారః ప్రగృహీతశక్తిః |
 చకార కర్మాణ్యతిపూరుషాణి
 యానీశ్వరః కీర్తయ తాని మహ్యం || 16 ||

శ్రీశుక ఉవాచ
 స ఏవం భగవాన్ పృష్టః క్షత్తా కౌషారవిర్మునిః |
 పుంసాం నిశ్రేయసార్థేన తమాహ బహుమానయన్ || 17 ||

మైత్రేయ ఉవాచ
 సాధు పృష్టం త్వయా సాధో లోకాన్ సాధ్వనుగృహ్లాతా |
 కీర్తిం వితన్వతా లోకే ఆత్మనోఽధోక్షజాత్మనః || 18 ||

నైతచ్ఛిత్రం త్వయి క్షత్తర్భాదరాయణవీర్యజే |
 గృహీతోఽనన్యభావేన యత్త్వయా హరిరీశ్వరః || 19 ||

మాండవ్యశాపాద్భగవాన్ ప్రజాసంయమనో యమః |
 భ్రాతుః క్షేత్రే భుజిష్యాయాం జాతః సత్యవతీసుతాత్ || 20 ||

భవాన్ భగవతో నిత్యం సమ్మతః సానుగస్య చ |
 యస్య జ్ఞానోపదేశాయ మాఽఽదిశద్భగవాన్ వ్రజన్ || 21 ||

అథ తే భగవల్లీలా యోగమాయోపబృంహితాః |
 విశ్వస్థిత్యుద్భవాంతార్థా వర్ణయామ్యనుపూర్వశః || 22 ||

భగవానేక ఆసేదమగ్ర ఆత్మాఽఽత్మనాం విభుః |
 ఆత్మేచ్ఛానుగతావాత్మా నానామత్యుపలక్షణః || 23 ||

స వా ఏష తదా ద్రష్టా నాపశ్యద్ దృశ్యమేకరాట్ |
 మేనేఽసంతమివాత్మానం సుప్తశక్తిరసుప్తదృక్ || 24 ||

సా వా ఏతస్య సంద్రష్టుః శక్తిః సదసదాత్మికా |
మాయా నామ మహాభాగ యయేదం నిర్మమే విభుః || 25 ||

కాలవృత్త్యా తు మాయాయాం గుణమయ్యామధోక్షజః |
పురుషేణాత్మభూతేన వీర్యమాధత్త వీర్యవాన్ || 26 ||

తతోఽభవన్మహత్తత్త్వమవ్యక్తాత్కాలచోదితాత్ |
విజ్ఞానాత్మాఽఽత్మదేహస్థం విశ్వం వ్యంజంస్తమోనుదః || 27 ||

సోఽప్యంశగుణకాలాత్మా భగవద్దృష్టిగోచరః |
ఆత్మానం వ్యకరోదాత్మా విశ్వస్యాస్య సిస్పక్షయా || 28 ||

మహత్తత్త్వాద్వికుర్వాణాదహంతత్త్వం వ్యజాయత |
కార్యకారణకర్తాత్మా భూతేంద్రియమనోమయః || 29 ||

వైకారికస్తైజసశ్చ తామసశ్చేత్యహం త్రిధా |
అహంతత్త్వాద్వికుర్వాణాన్మనో వైకారికాదభూత్ |
వైకారికాశ్చ యే దేవా అర్థాభివ్యంజనం యతః || 30 ||

తైజసానీంద్రియాణ్యేవ జ్ఞానకర్మమయాని చ |
తామసో భూతసూక్ష్మాదిర్యతః ఖం లింగమాత్మనః || 31 ||

కాలమాయాంశయోగేన భగవద్వీక్షితం నభః |
నభసోఽనుసృతం స్పర్శం వికుర్వన్నిర్మమేఽనిలం || 32 ||

అనిలోఽపి వికుర్వాణో నభసోరుబలాన్వితః |
ససర్జ రూపతన్మాత్రం జ్యోతిర్లోకస్య లోచనం || 33 ||

అనిలేనాన్వితం జ్యోతిర్వికుర్వత్పరవీక్షితం |
ఆధత్తాంభో రసమయం కాలమాయాంశయోగతః || 34 ||

జ్యోతిషాంభోఽనుసంసృష్టం వికుర్వద్భ్రహ్మవీక్షితం ।
మహీం గంధగుణామాధాత్మాలమాయాంశయోగతః ॥ 35 ॥

భూతానాం నభ ఆదీనాం యద్యద్భవ్యావరావరం ।
తేషాం పరానుసంసర్గాద్యథా సంఖ్యం గుణాన్ విదుః ॥ 36 ॥

ఏతే దేవాః కలా విష్ణోః కాలమాయాంశలింగినః ।
నానాత్వాత్స్వక్రియానీశాః ప్రోచుః ప్రాంజలయో విభుం ॥ 37 ॥

దేవా ఊచుః
నమామ తే దేవపదారవిందం
ప్రపన్నతాపోపశమాతపత్రం ।
యన్మూలకేతా యతయోఽంజసోరు -
సంసారదుఃఖం బహిరుత్క్షిపంతి ॥ 38 ॥

ధాతర్యదస్మిన్ భవ ఈశ జీవా -
స్తాపత్రయేణోపహతా న శర్మ ।
ఆత్మన్ లభంతే భగవంస్తవాంఘ్రి -
చ్ఛాయాం సవిద్యామత ఆశ్రయేమ ॥ 39 ॥

మార్గంతి యత్తే ముఖపద్మనీడై -
శ్చందఃసుపర్ణైర్పయో వివిక్తే ।
యస్యాఘమర్షోదసరిద్వరాయాః
పదం పదం తీర్థపదః ప్రపన్నాః ॥ 40 ॥

యచ్ఛృద్ధయా శ్రుతవత్సా చ భక్త్యా
సమ్మజ్యమానే హృదయేఽవధాయ ।
జ్ఞానేన వైరాగ్యబలేన ధీరా
వ్రజేమ తత్తేఽంఘ్రిసరోజపీఠం ॥ 41 ॥

విశ్వస్య జన్మస్థితిసంయమార్థే
 కృతావతారస్య పదాంబుజం తే ।
 వ్రజేమ సర్వే శరణం యదీశ
 స్మృతం ప్రయచ్ఛత్యభయం స్వప్రసాం ॥ 42 ॥

యత్సానుబంధేఽసతి దేహగేహే
 మమాహమిత్యాధదురాగ్రహాణాం ।
 ప్రసాం సుదూరం వసతోఽపి పుర్యాం
 భజేమ తత్తే భగవన్ పదాబ్జం ॥ 43 ॥

తాన్ వై హ్యసద్వృత్తిభిరక్షిభిర్యే
 పరాహృతాంతర్మనసః పరేశ ।
 అథో న పశ్యంతురుగాయ నూనం
 యే తే పదన్యాసవిలాసలక్ష్మాః ॥ 44 ॥

పానేన తే దేవ కథాసుధాయాః
 ప్రవృద్ధభక్త్యా విశదాశయా యే ।
 వైరాగ్యసారం ప్రతిలభ్య బోధం
 యథాంజసాన్వీయురకుంఠధిష్ణ్యం ॥ 45 ॥

తథాపరే చాత్మసమాధియోగ -
 బలేన జిత్వా ప్రకృతిం బలిష్ఠాం ।
 త్వామేవ ధీరాః పురుషం విశంతి
 తేషాం శ్రమః స్యాన్న తు సేవయా తే ॥ 46 ॥

తత్తే వయం లోకసిస్పక్షయాద్య
 త్వయానుసృష్టాస్త్రీభిరాత్మభిః స్మ ।
 సర్వే వియుక్తాః స్వవిహారతంత్రం
 న శక్నుమస్తత్ప్రతిహర్తవే తే ॥ 47 ॥

యావద్భలిం తేఽజ హరామ కాలే
 యథా వయం చాన్నమదామ యత్ర |
 యథోభయేషాం త ఇమే హి లోకా
 బలిం హరంతోఽన్నమదంత్యనూహాః || 48 ||

త్వం నః సురాణామసి సాన్వయానాం
 కూటస్థ ఆద్యః పురుషః పురాణః |
 త్వం దేవ శక్త్యాం గుణకర్మయోనౌ
 రేతస్త్వజాయాం కవిమాదధేఽజః || 49 ||

తతో వయం సత్ప్రముఖా యదర్థే
 బభూవిమాత్మన్ కరవామ కిం తే |
 త్వం నః స్వచక్షుః పరిదేహి శక్త్యా
 దేవ క్రియార్థే యదనుగ్రహణాం || 50 ||

|| ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం సంహితాయాం
 తృతీయస్కంధే విదురోద్ధవసంవాదే పంచమోఽధ్యాయః ||